

GLOBALIZACIJA

Prof. dr Predrag Staletić

Pojmovno određenje

- ❖ Termin je prvi put upotrebljen u Americi, 1978.
- ❖ O globalizaciji kao fenomenu govori se tek poslednjih desetak godina.
- ❖ Vreme u kojem živimo naziva se *vremenom globalizacije*.

Pojmovno određenje - 2

- ❖ Kontroverze oko značenja termina: “globalizacija”:
izraz i posledica dramatičnog razvoja komunikacija, ekonomije, transporta, kulture.
- ❖ U sociologiji: procesi koji intenziviraju međuljudske odnose u svim delovima sveta.
- ❖ Globalizacija predstavlja razvoj svetskih mreža – povezivanje društvenih sistema udaljenih hiljadama kilometara.

Globalizacija i savremeno društvo

IMPLIKACIJE:

- ❖ Uvećanje društvenog bogatstva
- ❖ Prevladavanje načela u međunarodnim odnosima: svet je celina!
- ❖ Postepeno nestajanje geografskih barijera
- ❖ Veliki uspon informacionih i komunikacionih tehnologija
- ❖ Menja se izgled sveta, ali i način na koji svet doživljavamo (globalna perspektiva)

Globalizacija i naši životi

- ❖ Mnogi proizvodi široke potrošnje prodiru na daleka tržišta. Na njima su sadržane deklaracije o kvalitetu na više jezika.
- ❖ Globalizacija se odnosi na činjenicu da svi živimo u jednom, međuzavisnom svetu. Svetu koji je istovremeno i duboko integrisan i povezan vidljivim i nevidljivim nitima.
- ❖ Globalizacija ruši barijere lokalnih društava u svim sferama, ruši oštre granice među ljudima. Prodire u sve delove sveta: razvijene i nerazvijene

Faktori koji doprinose globalizaciji

- ❖ Ekonomija najrazvijenijih zemalja sveta. Neki globalizaciju posmatraju isključivo kao ekonomski fenomen: vodeću ulogu ovde imaju TNK
Transnacionalne korporacije (multinacionalne kompanije)
- ❖ Globalizacija nastaje spajanjem političkih, društvenih, kulturnih i ekonomskih faktora.
- ❖ Razvoj informacione i komunikacione tehnologije povećao je brzinu interakcija među ljudima širom sveta.

Promene u komunikacionim tehnologijama

Milisave, ajd pošalji pare!!

London

Šta kažeš, bre?

Njujork

1935 – 2004.

Međunarodni razgovor London Njujork - nekad i sad

- ❖ Godine 1935 – 3 minuta: Njujork London 235 dolara
- ❖ Godine 2004: 3 minuta razgovora ispod 1 dolara

Mobilna telefonija:

- ❖ Naše prilike
Mobtel – mreža 061
Broj (kartica) pre 9 godina – oko 5.000€
- ❖ Danas: 95% pokrivenost teritorije, novi servisi, GPRS (pristup Internetu), MMS, G3 – UMTS mobilna telefonija – kartica (broj) ispod 10€
- ❖ Oko 6 miliona korisnika

Digitalna elektronika i optički kabl

- ❖ Propusna moć nosilaca informacija povećana je u prošlom veku više od hiljadu puta:
- ❖ 1957. kablovi između Amerike i Evrope mogli su da prenesu manje od 100 telefonskih razgovora
- ❖ 1997: samo jedan optički kabl mogao je da prenese 600.000 razgovora
- ❖ Mreža od preko 200 komunikacionih satelita olakšava prenos informacija na celoj planeti

Internet – revolucija informacija

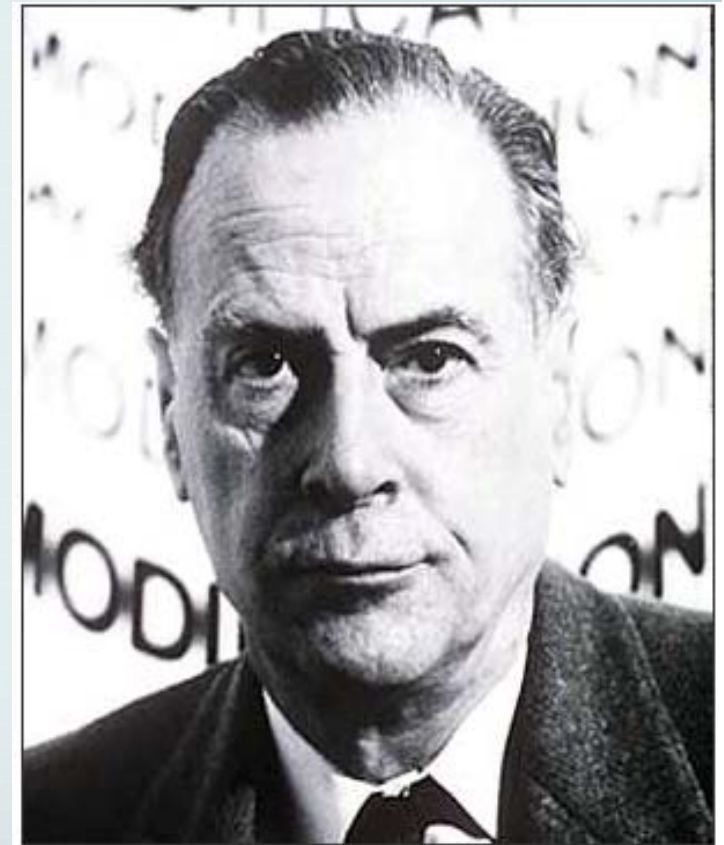
- ❖ Internet se pojavio početkom devedesetih
- ❖ Kao komunikaciona i informaciona tehnologija doživeo je najbrži razvoj u istoriji
- ❖ Sredinom 1998: Internet koristi oko 140 miliona ljudi
- ❖ 2001: 700 miliona ljudi povezano je na Internet

Globalizacija i uspon informacionih tehnologija

- ❖ Sve veća rasprostranjenost Interneta i mobilne telefonije ubrzava procese globalizacije
- ❖ Sve veći broj ljudi se međusobno povezuje korišćenjem ovih tehnologija na mestima koja su ranije bila informaciono zapuštena (ostrva)
- ❖ Ostvarena je vizija Maršala Makluana o svetu kao "globalnom selu".

*Rat i mir u globalnom selu
(1968)*

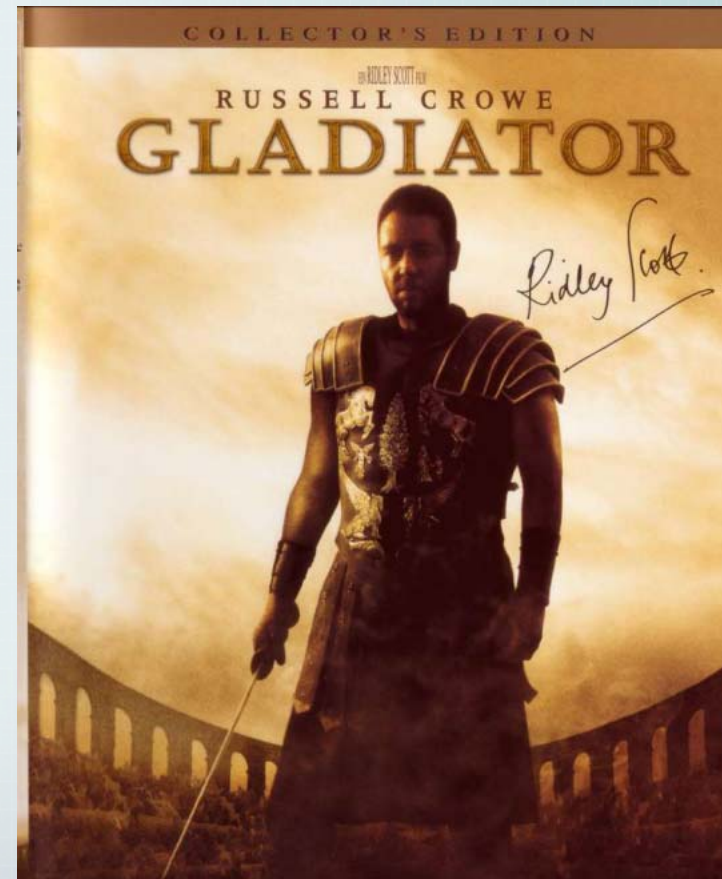

Marshal Mcluan

Promene u svetskoj ekonomiji

- ❖ U ranijim epohama prevladavala je poljoprivreda kao osnova ekonomskih aktivnosti globalnih društava
- ❖ Docnije se ekonomija zasnivala na industrijalizaciji
- ❖ Danas dominiraju "bestežinske ekonomije": proizvodi koji se sve više traže - industrija softvera, industrija zabave (muzika, film), kompjuterske igre - jednom rečju industrija znanja.

“Ekonomija znanja”

- ❖ Razvila se široka baza potrošača koji svoja znanja iz oblasti računarstva, zabave i komunikacija umeju da integrišu u svoj život.
- ❖ Kompanije se prilagođavaju “duhu vremena”: prolaze kroz procese restrukturiranja da bi bile konkurentnije i fleksibilnije

Političke promene

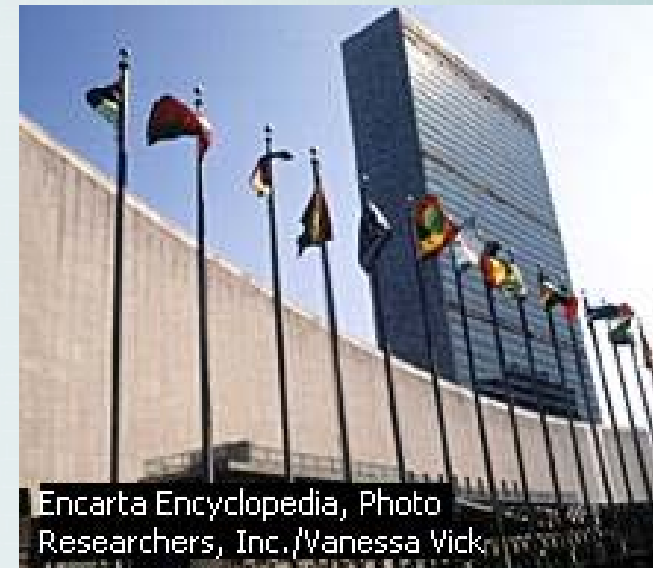
Proces globalizacije ubrzao je pad komunizma (1989 - 1991).

Encarta Encyclopedia, CORBIS-BETTMANN/Paul Turnley

Porast međunarodnih i regionalnih centara moći

- ❖ Organizacija Ujedinjenih nacija i Evropska unija jesu najpoznatiji primeri političkih integracija savremenog sveta.
- ❖ Zemlje Evropske Unije formirale su asocijaciju na koju su prenele značajan deo svoje vlasti (suvereniteta), uključujući monetarnu i zakonodavnu.

Uloga transnacionalnih korporacija

- ✧ Jedan od bitnih faktora koji podstiču globalizaciju jesu Transnacionalne korporacije.
- ✧ TNK jesu preduzeća koja proizvode robu i usluge i imaju afilijacije ili ogranke u više od jedne zemlje.

Obrt kapitala TNK

- ❖ TNK su orijentisane prema globalnom tržištu.
- ❖ TNK ostvare 2/3 celokupne svetske trgovine i glavni su faktori na međunarodnim svetskim tržištima (berzama)
- ❖ Preko 400 TNK imalo je godišnji prihod od prodaje od preko 10 mrd \$USA. Preko 70 zemalja imalo je manji nacionalni dohodak od te cifre!
- ❖ Nema zemlje u svetu koje nisu ugostile TNK. Orijentacija u poslednjoj deceniji je na zemlje u tranziciji.
- ❖ Zaključak: vodeće TNK su ekonomski snažnije od najvećeg broja zemalja sveta.

Coca Cola

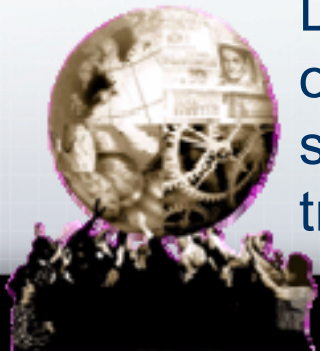
Encarta Encyclopedia, The Image Works/L. Dematteis

Bilbord u₁₈ Hanoju - Vijetnam

Problemi epohe globalizacije

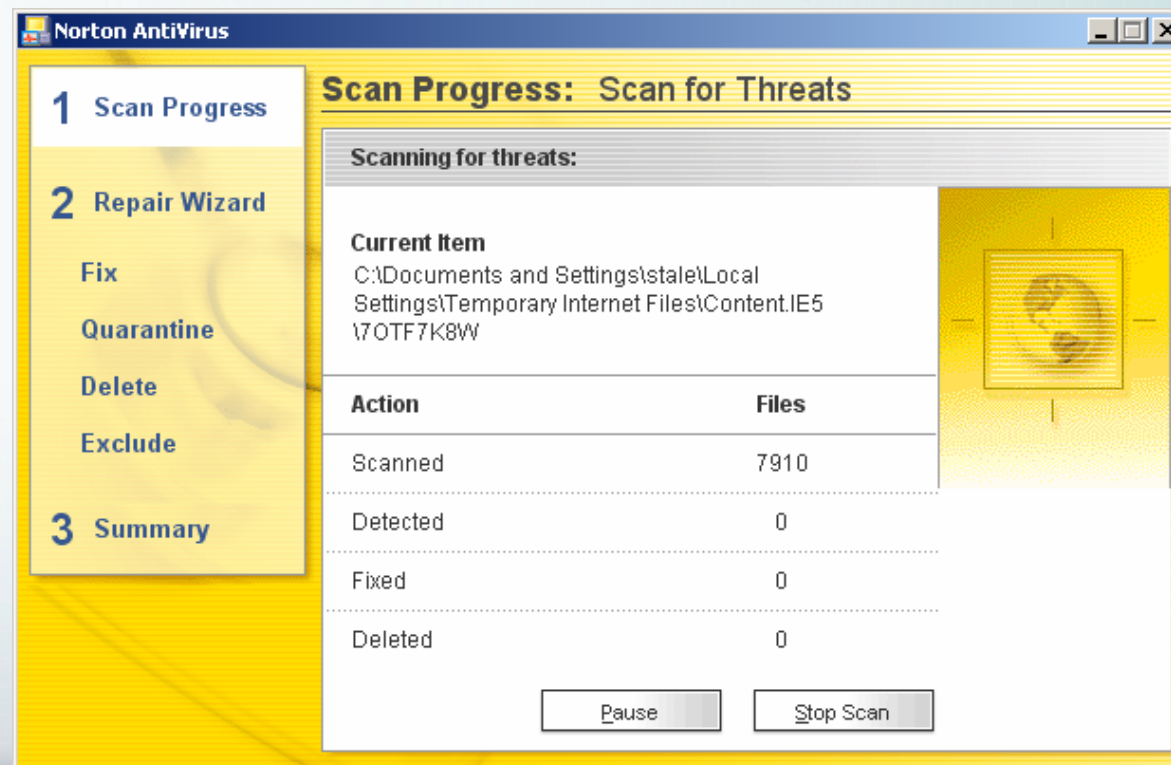
Međunarodni terorizam

Događaj koji je promenio
odnose u savremenom
svetu: napad na Svetski
trgovinski centar u Njujorku

Kompjuterski virusi

Savremeni kompjuterski virusi dizajnirani su tako da uništavaju ili onesposobljavaju računare povezane u velike računarske mreže.

Klimatske promene – globalno otopljenje

“Zemlja je klevka čovečanstva, ali i u klevci se ne može večito živeti” *Konstantin Eduardovič Cijalkovski*

Encarta Encyclopedia, Oxford Scientific Films/Kim Westerskov

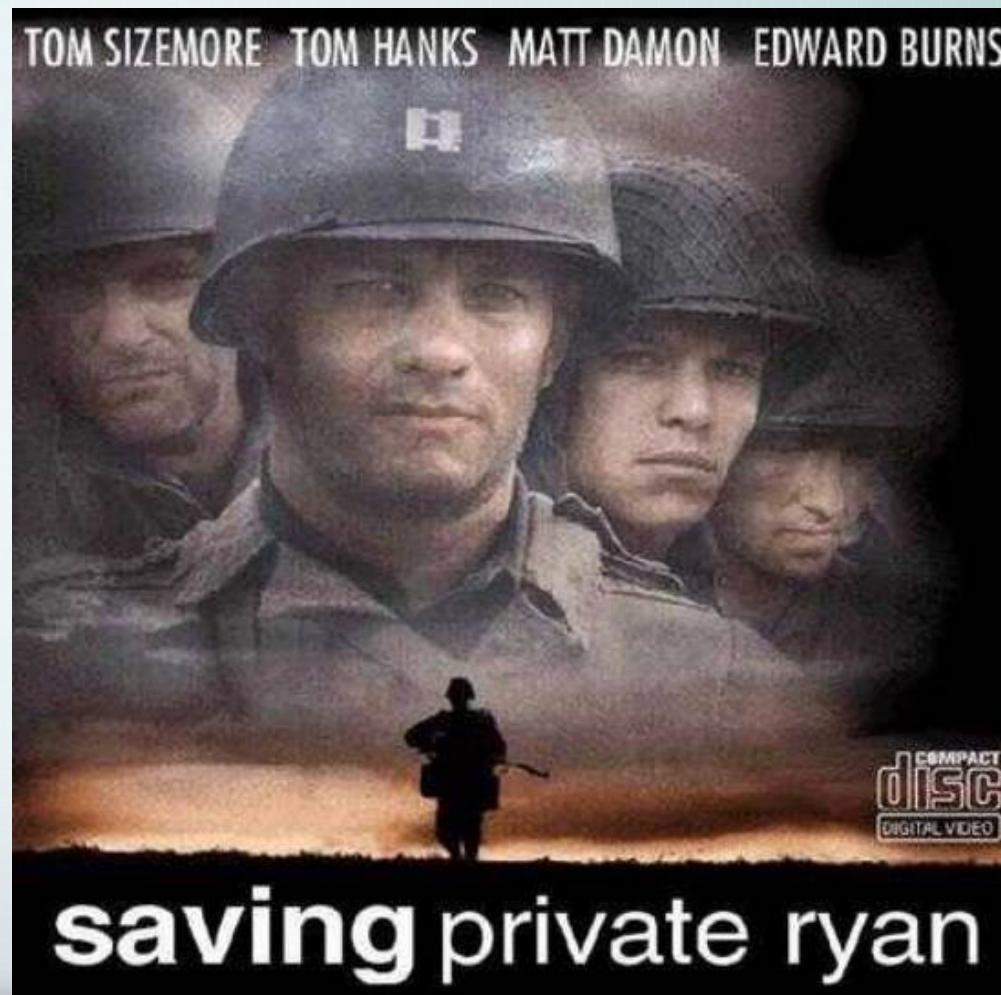
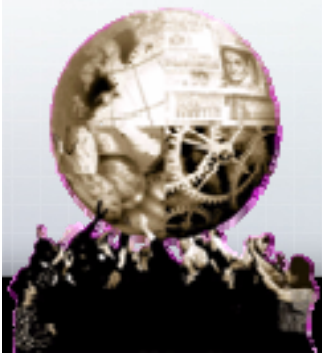

Zaštita intelektualne svojine

Borba protiv
ilegalnog
posedovanja i
korišćenja
intelektualne
svojine –
softvera, filmova,
muzike,
kompjuterskih
igara.

BCSA.

97% svih
patenata
poseduju
razvijene zemlje.

Droga – bolest zavisnosti

Drug 1985 1990 1995 2000

Data are for U.S. population aged 12 and older. In thousands.

Drug	1985	1990	1995	2000
Any illicit drug ¹	66,172	68,838	72,426	86,931
Marijuana and hashish	56,547	61,266	65,545	76,321
Cocaine	21,495	22,617	21,700	24,896
Crack	N/A	2,967	3,895	5,307
Inhalants	15,167	11,562	12,016	16,702
Hallucinogens	13,221	15,925	20,129	26,125
PCP (phencyclidine)	3,811	4,019	6,718	5,804
LSD (lysergic acid diethylamide)	8,889	11,656	15,852	19,642
Heroin	1,826	1,517	2,451	2,779
Nonmedical use of any psychotherapeutic ²	29,386	22,731	21,446	32,443
Stimulants	14,139	11,156	10,360	14,661
Sedatives	9,260	5,609	5,760	7,142
Tranquilizers	14,692	8,020	8,251	13,007
Analgesics	14,693	12,751	12,806	19,210
Any illicit drug other than marijuana ¹	43,130	39,190	40,426	52,605

Senke globalnog društva

- ❖ Ogromna većina bogatstva koncentrisana je u najrazvijenijim zemljama sveta.
- ❖ Prosečni prihod 20% stanovništva planete, koje živi u najrazvijenijim delovima sveta, 74 puta je veći od ostatka (80% stanovništva): 1999, OUN
- ❖ Krajem 1996 – 20% stanovništva potroši 86% svetske potrošnje.

Senke globalnog društva - 2

- ❖ Imovina 3 najbogatija čoveka u svetu premašuje nacionalni dohodak zemalja u kojima živi 600 miliona ljudi
- ❖ Globalizacija pojačava razlike između razvijenih i nerazvijenih.
- ❖ Integracija nerazvijenih u globalizaciju ide sporo. Od 96 zemalja, samo 23 napreduje

Nacionalni dohodak *per capita* (2000)

Korisne Internet adrese

- ✚ www.ifg.org – međunarodni forum o globalizaciji
- ✚ www.foreignpolicy.com

Q&A

